

Aloite:

Kaupunki paahtuu – Lahdelle ohjelma lämpösaarekeilmiön torjumiseksi

Lahden vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittää, että Lahdella tulisi olla ohjelma lämpösaarekeilmiön torjumiseksi.

Kesähelteet kuormittavat kaupunkeja yhä enemmän. Rakennettu ympäristö sitoo lämpöä ja synnyttää lämpösaarekeilmiön, jossa kaupunkialueen lämpötila kohoaa ympäröivää aluetta korkeammaksi. Ilmiö ei ole vain viihtyisyys- tai ympäristökysymys, vaan sillä on suoria vaikutuksia ihmisten terveyteen, turvallisuuteen ja kaupungin sopeutumiskykyyn ilmastonmuutokseen.

Myös suomalaiset kaupungit lämpenevät. Lahdessa kesäaikainen lämpösaarekeilmiö on merkittävä: Yleisradion kesäkuussa 2026 julkaisemien tietojen mukaan Lahti on kesäpäivisin noin 3,5 astetta ympäröivää aluetta lämpimämpi. Helteet lisäävät erityisesti ikääntyneiden, pienten lasten ja pitkäaikaissairaiden terveysriskejä sekä kuormittavat terveydenhuoltoa.

Yksi tehokkaimmista keinoista hillitä kaupunkien kuumenemistä on puuston ja muun kasvillisuuden säilyttäminen ja lisääminen. Puut tarjoavat varjoa ja viilentävät ympäristöään myös haihduttamalla vettä lehdistönsä kautta. Laajat ja yhtenäiset viheralueet voivat lisäksi tukea viileän ilman muodostumista ja kulkeutumista ympäröiville asuinalueille.

Lahdella on tässä suhteessa merkittävä etu. Kaupunkia ympäröivät laajat lähimetsät ja varttunut puusto muodostavat luonnollisen viilennysjärjestelmän, jota ei voida nopeasti korvata uusilla istutuksilla. Suuren puun kasvattaminen täysikasvuiseksi kestää vuosikymmeniä. Siksi olemassa olevan varttuneen puuston säilyttäminen on lämpösaarekeilmiön torjunnassa vähintään yhtä tärkeää kuin uusien puiden istuttaminen.

Samalla puustoa on tarpeen lisätä siellä, missä lämpökuormitus on suurinta. Erityisen tärkeitä kohteita ovat keskusta, koulut, päiväkodit, palvelutalot, leikkipaikat, joukkoliikenteen pysäkit sekä laajat asfaltti- ja sorapintaiset alueet. Lahdessa nopeita tuloksia voitaisiin saada lisäämällä puustoa pysäköintialueille. Puiden ohella sadepuutarhat, viheralueet ja muut viherrakenteet vähentävät pintojen kuumenemista ja auttavat hallitsemaan hulevesiä.

Kaupungin kannattaa myös hyödyntää asukkaiden osallistumista. Puuttomia ja laajoja pysäköintialueita voitaisiin kartoittaa esimerkiksi joukkoistamisen avulla ja laatia niiden perusteella suunnitelma puiden istuttamisesta. Istutusten toteuttamisessa voitaisiin selvittää yhteistyömahdollisuuksia paikallisten järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Viherkatot ja viherseinät voivat täydentää kokonaisuutta erityisesti tiiviissä keskusta-alueen ympäristössä. Ne eivät korvaa suurten puiden ja lähimetsien merkitystä, mutta voivat vähentää rakennusten kuumenemista, lisätä kasvillisuutta ja parantaa paikallista mikroilmastoa.

Lahden tavoitteena on olla luontopositiivinen kaupunki vuoteen 2030 mennessä. Kaupunkipuuston ja latvuspeiton lisääminen tukee tätä tavoitetta sekä kaupungin ilmastonmuutokseen sopeutumista. Siksi lämpösaarekeilmiön torjunta tulee ottaa nykyistä vahvemmin osaksi kaupungin maankäytön, rakentamisen, viheralueiden ja metsien suunnittelua.

Esitys

Me allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut esitämme, että Lahden kaupunki:

1. laatii kaupunkitasoisen lämpösaarekeilmiön torjunta- ja sopeutumisohjelman, jossa määritellään konkreettiset tavoitteet kaupunkipuuston, latvuspeiton ja muun viherrakenteen lisäämiselle;
2. asettaa tavoitteeksi kaupunkialueen latvuspeiton merkittävän kasvattamisen ja selvittää aluekohtaisesti, millä tasolla latvuspeitto on tällä hetkellä ja missä sen lisäämiselle on suurin tarve;
3. turvaa nykyisen varttuneen puuston ja lähimetsien säilymisen erityisesti tiiviisti rakennettujen alueiden läheisyydessä, koska olemassa oleva suuri puusto tuottaa välittömästi sellaisia varjostus- ja viilennyshyötyjä, joita uusilla istutuksilla ei voida nopeasti saavuttaa;
4. kartoittaa kaupungin puuttomat ja voimakkaasti lämpenevät alueet, erityisesti suuret pysäköintialueet, ja laatii suunnitelman niiden muuttamiseksi puustoisemmiksi ja vihreämmiksi;
5. lisää puustoa erityisesti koulujen, päiväkotien, palvelutalojen, leikkipaikkojen ja joukkoliikenteen pysäkkien ympäristössä, jotta lämpöhaittoja voidaan vähentää siellä, missä ihmiset oleskelevat paljon;
6. selvittää mahdollisuudet hyödyntää joukkoistamista ja asukkaiden osallistumista puuttomien alueiden kartoittamisessa sekä puiden istuttamisessa ja hoidossa;
7. selvittää yhteistyömahdollisuudet paikallisten järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa kaupunkivihreän lisäämiseksi ja istutusten toteuttamiseksi;
8. edistää viherkattojen, viherseinien, sadepuutarhojen ja muun viherrakentamisen lisäämistä erityisesti keskustan tiiviisti rakennetuilla alueilla;

9. arvioi uusien asemakaavojen ja merkittävien rakennushankkeiden yhteydessä niiden vaikutukset lämpösaarekeilmiöön, latvuspeittoon ja paikalliseen mikroilmastoon;

10. raportoi valtuustolle säännöllisesti kaupunkipuuston, latvuspeiton ja lämpösaarekeilmiön kehityksestä sekä toteutetuista toimenpiteistä.

Lämpenevässä ilmastossa kaupunkipuusto ei ole ylellisyyttä eikä pelkkä maisemallinen elementti. Se on osa kaupungin terveys-, turvallisuus-, ilmasto- ja ympäristöinfrastruktuuria. Lahdella on hyvät edellytykset olla tässä asiassa edelläkävijä – mutta se edellyttää nykyisen puuston säilyttämistä ja määrätietoista uuden viherrakenteen lisäämistä.

Lahdessa 30. 09. 2026

Allekirjoitukset

[Redacted signature]

Seppo Kolehmainen

[Redacted signature]

Oskari Päätälö

[Redacted signature]

Tuisku Laucka

[Redacted signature]

Harri Pikkariainen

[Redacted signature]

Minna Lampinen

[Redacted signature]

Sari Järvelin

[Redacted signature]

Hilla Ruuska

[Redacted signature]

Janne Virmankorpi

[Redacted signature]

Sanna Virta

[Redacted signature]

Jouko Kaikkonen

[Redacted signature]

Satu Järvelin

[Redacted signature]

[Redacted signature]

Salla Majaniemi

[Redacted signature]

Sanna Hakinen

[Redacted signature]

Kari Lempiäinen

[Redacted signature]

Outi Hakme